

Van-e a könyvtártudománynak hermeneutikája?

Az iskolarendszeren kívüli könyvtári szakképzés füzeteiről

A valószínűleg Hermész görög isten nevéből kialakult, kialakított hermeneutika szót és fogalmat már Arisztotelész is használta (fennmaradt ilyen című traktátusa is), a gyakorlatba pedig – természetesen korántsem véletlenül – van szó – az alexandriai *könyvtár* munkatársai ültették át, akikre rászakadt mintegy az egész ókori görögség írásba foglalt, beláthatatlan terjedelmű szöveganyaga, amelynek összegyűjtése, megrostálása, gondozása, rendezése, kritikája (szövegkritika!), értelmezése, magyarázása, kommentálása (stb.) tudós filológusok (*könyvtárosok*) nemzedékeinek adott munkát. E hermeneutikai munka nélkül nincs európai, nyugati kultúra, nincs kulturális tradíció, nincs hagyomány. De az említett könyvtárosok (filológusok) elvégezték, amit el kellett végezniük, gyakorolták a hermeneutikát, és mi mindannyian az ő adósaik vagyunk – immáron mindörökre. A hermeneutikának ez az értelme, mármint a szövegekkel folytatott manipuláció és e manipuláció szabályainak, fogásainak, mesterségének kialakítása sokáig egyedül számított érvényesnek. Így fogták fel a hermeneutika Alexandria utáni nagyjai kivétel nélkül, a Bibliát magyarázó, az egzegévizt gyakorló középkori írástudók éppúgy, mint a csak valamivel később fellépő jogászok, akik a joganyagot magyarázták, értelmezték, interpretálták, vagy a még későbbi irodalmárok, akik a költők, írók munkáival foglalatostkodtak, vagy a filozófusok, akik – túllépve a mindössze szövegeket gyűjtögető doxográfián – a bölcséleti alpművek tartalmát hüvelyezték ki és tolmácsolták mások számára. (Ez a tolmácsolás utal Hermész istenre, aki – tudvalévő – az istenek követe volt [többek között] és ilyenként tolmácsolta azok üzeneteit, parancsait, jóslatait [stb.] a célzott személyeknek, csoportoknak.) Már igen korán írásba foglalták a hermeneutika gyakorlásának tudnivalóit is, értelmezték mintegy a hermeneutikai munkát magát, megalkották a hermeneutika hermeneutikáját (metasíkra terelve a dolgokat). Schleiermacher, majd az ő nyomán Dilthey a hermeneutikának ezt az értelmét fejtették ki nagyszabású (máig kötelező olvasmány) értekezéseikben, könyveikben, hogy aztán, miután eljutott a hermeneutika a tökély csúcsára, egyszer csak radikális átértelmezésen essen át.

Heidegger az ember (az ő terminológiájában a Dasein) alapvető létformájának tekintette a megértést (a létmegértést), és e megértésnek, akárcsak a szövegekének a régiek, alakította ki a hermeneutikáját. A heideggeri gondolatok persze egy fundamentálonológiai kontextusba illeszkedtek bele szervesen, ebből a kontextusból bontották ki azután az univerzális, egyetemes igényű hermeneutika fogalomrend-

szerét a múlt század hermeneutikai pápái, Hans-Georg Gadamer (Igazság és módszer című, magyarul is megjelent művében) és Paul Ricoeur. Kettejük és számtalan követőjük hermeneutikafelfogása, koncepciója a ma érvényes, aktuális hermeneutikaértelmezés, -értés. Ezt a koncepciót – igen röviden, sommásan, és éppen ezért nagyon leegyszerűsítve, vulgarizálva – a következőkben körvonalazhatjuk: nincs közvetlen (közvetítés nélküli) megértés (ez – látszólag – tulajdonképpen tagadása magának a hermeneutikának a szó eredeti értelmében). Minden megértés valamilyen előzetes megértésre támaszkodik, ahhoz képest lehetséges, van érvényben egyáltalán. Ez az előzetes megértés persze elsősorban önmegértés (hogy azt mi és hogyan közvetíti, most felejtjük el). És az önmegértés bázisán jöhet létre a más megértése, amely ily módon nem „tisztá” megértés, hanem – bizony, bizony – előítéletes, előzetes ismeretekre (megértésekre) támaszkodó megértés (és belőle táplálkozó kifejtés, magyarázat, kommentár stb.). A horizontok (a megértések) összeolvadása során jön létre minden megértés, és ez a megértés a hermeneutika (immáron az új, ma aktuális értelmében a szónak).

A modern tudományfilozófiák természetesen azonnal lecsaptak erre a hermeneutikára, hisz mi más lenne a tudomány – legalább egy bizonyos fekvésben, aspektusban –, mint valaminek a megértése. A tudományoknak tehát van (kell, hogy legyen) hermeneutikájuk. Elsőül persze a szellemtudományok vívták ki maguknak a jogot, hogy lehessen hermeneutikájuk. Velük nem is volt semmi baj, hisz a szellem (Hegel óta mindenki tudja) épp a közvetítés, tulajdonképpen épp a horizontösszeolvadás „helye”. De a természettudományok is iparkodtak. A világhírű magyar filozófus, Márkus György egy 1981-ben Amerikában tartott előadásában azzal keltett hatalmas vihart, hogy tagadta, a természettudományoknak is lenne hermeneutikája. A vihar még máig sem ült el, immáron magyarul is több kötetnyi cáfolat érkezett a márkusi tézisére. De – a klasszikussal szólva – revenons a nos moutons, térjünk vissza báránykáinkhoz: van-e, lehet-e hermeneutikája a könyvtártudománynak?

E sorok szerzője úgy véli igen. Érveit nem számlálná elő, úgy véli, elegendő, ha rámutat egy kiadványsorozatra, amely ad oculos bizonyíthatja mindenki számára a tézis igazságát.

A sorozat 2001 óta jelenik meg (messze még a lezárulástól) a Könyvtári Intézet kiadásában és gondozásában, a címe: **Az iskolarendszeren kívüli könyvtári szakképzés füzetei**. A továbbiakban erről a sorozatról ejtenénk néhány szót, elsősorban persze hermeneutikai szempontokból.

A legelőször megjelent füzet (*Katsányi Sándor: Információ, dokumentum, könyvtár. Bevezetés a könyvtári asszisztensképző tanulmányokhoz*) élén a Könyvtári Intézet igazgatójának, Dippold Péternek a rövid bevezetője áll. Ezt a bevezetőt érdemes (és szükséges is) szinte teljes terjedelmében idézni. Ecce:

„Az elmúlt tíz év hatalmas változást hozott a magyar társadalom és ezen belül a könyvtáros szakma életébe. A rendszerváltást követő, felgyorsult tempó hatással volt az egész könyvtári rendszerre, és szükségessé tette az oktatásban felhasznált ismeretek frissítését is. Több mint tíz év telt el a középfokú könyvtárosképzés tankönyvének megjelenése óta. Az 1990-ben kiadott »A könyvtár kezelése« című kötet szerzői akkor még nem ismerhették a hét évvel később keletkezett új törvényt,

nem beszélhettek az Országos Dokumentumellátási Rendszerről, és az elektronikus dokumentumok sem szerepeltek a kötet »Dokumentumismeret« című fejezetében. A számítástechnika korszakát említi ugyan, de mindösszesen a kölcsönzés-nyilvántartásnál tér ki könyvtári alkalmazására, holott abban az időben néhány számítógépes adattár már a távhálózaton is elérhető volt, és a szerencsésebbek használhatták az elektronikus levelezési szolgáltatást. Nem létezett mai formájában a Könyvtári Intézet sem, amely kiemelt szerepet tulajdonít a könyvtárosok képzésének, és egyik első tevékenysége új sorozat indítása »Az iskolarendszeren kívüli könyvtári szakképzés füzetei« címmel. Célunk a »megőrizve haladás«, vagyis könyvtárosképzésünk legjobb hagyományaira építve korszerű ismeretekkel szeretnénk ellátni a hallgatókat. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy szerzőink közül többen a korábbi kötetben is szerepeltek, de új sorozatunkban a mai kor követelményeihez igazították írásaik tartalmát. A korábbi gyakorlattal szemben – éppen felgyorsult korunk igényeit figyelembe véve – nem egyetlen vaskos kötetként jelentetjük meg az aktuális tananyagot, hanem füzetsorozat formájában. Nem tudhatjuk ugyanis (talán csak sejt-hetjük), melyik füzet válik egy-két éven belül elavulttá a szakmai gyakorlat változásával. Ha úgy találjuk, hogy a változások elérték a kritikus szintet, elegendő egy-egy füzet tartalmának átdolgozása, szemben egy teljes kötet új kiadásával. A sorozat tematikája a képzés tartalmához igazodik: a füzetek önálló modulként alkalmazhatók az oktatás folyamán... Sorozatunk ismeretanyagának összeállításakor arra törekedtünk, hogy az iskolarendszeren kívüli szakképzés bármely jelenlegi és jövőbeni szintjén hasznos kiindulópont legyen a hallgatók számára.»

Ez a világos és tömör szöveg elsősorban a modulokra való utalás miatt lehet fontos számunkra. A szerző szinte már magával a szóval is igen fontos dologra utal: a modulok a nyelvészetben (innen jött, tágult szinte parttalanná a szó) grammatikai komponenseket jelcsteneak, amelyeknek a nagy, átfogó nyelvészeti szabályokhoz képest önálló, speciális szabályaik vannak, azaz mivel a modulok egymásra épülnek, fordítva is felfogható a dolog: a modulok szabályai egyetemesülnek, absztrahálódnak általános szabályokká. És pontosan erről van szó az éppen tárgyalt füzetsorozat esetében. Egy-egy füzet egy-egy könyvtári területet, jelenséget, alrendszert (stb.) tárgyal, vagyis olyan modulként fogható fel, amely sajátos szabályokkal, törvényekkel, sajátosságokkal (stb.) rendelkezik, amelyek specifikusak (és így eltérőek) a nagy, összkönyvtári szabályokhoz, törvényekhez, sajátosságokhoz (stb.) képest, illetve együtt adják ki azt, azokat, amennyiben – egymásra épülve – egyetemesülnek, absztrahálódnak. Talán világos lehet ebből, hogy nem pusztán a gyakorlati szükség, a lehetséges avulás okán van szükség arra, hogy ne nagy könyv szülessék (született légyen), hanem kicsiny füzetek, egy-egy modul. És hogy hány modul van vagy lehetséges, azt nem lehet előre eldönteni, azt a dolog természete diktálja, és mivel a „dolog” maga is állandóan változik (lásd ezzel kapcsolatban is Dippold bevezetőjének markáns meghatározásait!), újabb és újabb modulok születhetnek, régebbiek eshetnek ki vagy olvadhatnak

bele másba, másokba. Ezért lehet igazán adekvát megoldás a nagy könyv helyett a kicsiny füzet, a kicsiny füzetek sorozata.

Jelenleg (mint említettem messze még a sorozat vége, lezárulása) tizenegy modullal bírunk. Érdeemes felsorolni őket:

Katsányi Sándor: Információ, dokumentum, könyvtár

Skaliczki Judit: A hazai könyvtárügy az ezredfordulón

Simon Zoltán–Poprády Géza: Állománygondozás, raktározás, állományvédelem

Papné Angyal Ágnes: Gyűjteményszervezés

Bobokné Belányi Beáta–Dömsödy Andrea: Dokumentumismeret

Fehér Miklós: A települési könyvtár működése és működtetése

Barátné Hajdu Ágnes: A tartalmi feltárás alapjai

Varga Ildikó: A formai feltárás alapjai

Halász Béla: Az olvasószolgálat tartalmi kérdései és technológiája

Tamási Csilla: Számítástechnikai alapismeretek

Bényei Miklós: A helyismereti munka alapjai

Máig ennyi. A felsorolásnál – természetesen – nem követtem semmilyen sorrendet. Nem, mert a sorrendnek (lásd a modulról mondottakat) az égvilágon semmilyen jelentősége nincs. Bármelyik modullal kezdek, bármelyikkel folytathatom, azok így is, úgy is egymásra épülnek, és – önmagukban – akár Leibniz monásza, ablaktalanok és zártak, hisz speciális szabályrendszereket, sajátosságokat, törvényszerűségeket (stb.) taglálnak, mutatnak fel, hogy azután – majd, majd a végén, persze nem a sorozatán – kiadják az absztrahált, az egyetemes(ebb) összefüggések, sajátosságok, szabályok (stb.) képét. Nos, e modulrendszernek van egy irtóztató hátránya (hátránya?, majd meglátjuk). Erről a hátrányról hallgat Dippold Péter bevezetője. Aki magukat az egyes füzeteket nem olvasta (még), egyetlen kötet előszavából értesülhet erről a hátrányról, rettenetről. Fehér Miklós kötetének (A települési könyvtár működése és működtetése) élén a szerkesztő (Papné Angyal Ágnes) jónak látta elhelyezni a következő szöveget: „Ebből a füzetből átfogó képet nyer az olvasó a közkönyvtár működéséről, működtetésének tudnivalóiról. Ezen belül olyan munkafolyamatok bemutatásával is találkozni fog, amelyekkel külön füzetek is foglalkoznak a sorozatban... Mégsem beszélhetünk tartalmi átfedésekről, miután a fenti tárgykörök füzetei más-más aspektusból közelítenek a témához, s nagyobb mélységben, részletesebben tárgyalják az ide tartozó ismereteket”. Mégsem beszélhetünk tartalmi átfedésekről? Jaj, dehogynem. És éppen nem csak Fehér Miklós füzete kapcsán. A sorozatot akár az átfedések sorozatának is nevezhetnénk, tekinthetnénk. Hisz – számoljon utána bárki, aki sokáig bírja a számolást –, hogy hányszor és hány füzetben (mindegyikben, a számítástechnikait is csak módjával véve ki a sorból) van szó a könyvtári törvényről, a szolgáltatásról mint olyanról, a könyvtári rendszerről, a könyvtár struktív elemeiről, elveiről, elmélet (könyvtártudomány, illetve szakma) és gyakorlat kapcsolatáról stb. Talán nincs is olyan fontosabb tárgy, téma, összefüggés, amely ne ismétlődne meg, ne kerülne elő újra és újra minden vagy majdnem minden füzetben. Ha ironizálni kívánnánk, akár azt is mondhatnánk, hogy talán a legkevesebb átfedés Fehér Miklós munkájában található, de persze az is meg az összes többi is rendre átfedik egymást.

Hála Istennek. Nagyszerű, hogy ez történik. Legalább két okból kifolyólag. Egyrészt azért, amire Papné Angyal Ágnes is utal (csak talán nem elég nyomatékosan, az ügy meritumát mintegy el- és megkerülve), az aspektusbéli eltérések miatt. Hisz a könyvtári törvényről (épp csak példaképp említtem, mert nyilvánvaló, hogy az átfedések tárgyai, témái fölöttébb nagyszámúak) mindegyik füzet, mindegyik modul más szempontból szól. Nemcsak arról van szó, hogy a törvény más és más szegmenseit emelik ki (idézik, vagy utalnak rá), hanem sokkal inkább arról, hogy más mondandót hűvelyez ki ugyanabból a törvényből, ugyanakkor a törvénynek ugyanazon paragrafusából, aki (mint Skaliczki Judit) a hazai könyvtárügy ezredfordulós állapotrajzát nyújtja, mást az, aki (mint például Katsányi Sándor) az információ, a dokumentum és a könyvtár alapkategóriáit, alapösszefüggéseit elemzi és mutatja fel, mást az, aki (mint Fehér Miklós) a települési könyvtár működését és működtetését taglalja, mást az, aki (mint Halász Béla) az olvasószolgálat minuciózus bemutatásával bajlódik, mást az, aki... Hadd ne soroljuk tovább, az átfedések laudátora hadd ne fedje át saját szövegét is. És ez – az aspektusbéli másság – egyszerre igen sok mindent jelent: szól, tanúskodik arról is, hogy a könyvtári törvény milyen tartalomgazdag, mennyire sokatmondó egy-egy paragrafusában is (érdemes is lenne egyszer alapos hermeneutikai elemzésnek alávetni), de arról is, hogy egy-egy, látzólag egymástól teljesen független könyvtári ügy, szakterület, részrendszer vagy alrendszer mennyire ugyanazokhoz a csillagképekhez igazítja a maga járását, mint egészen más küldetésű társai, de arról is, hogy a dolgok, minden erőltetés nélkül, szinte maguktól, külön műveletek elvégzése nélkül is összefüggenek ezen a terrénnumon. (Erről később még bővebben.)

A másik ok, amiért szerencsés, igen szerencsés az átfedések bősége, tulajdonképpen pedagógiai jellegű. Ismétlés a tudás anyja. Persze nem a mechanikus ismétlés, a memorizálás, a biflázás ismétlése. Szinte mindegyik füzet szól a szolgálatról, a szolgáltatásról mint olyanról, a szolgálat, a szolgáltatás éthoszáról. No nem úgy, hogy sorra-rendre elmondaná mindegyik külön, hogy mi is legyen a szolgálat, a szolgáltatás, hanem úgy, hogy anyagát (legyen az a raktározás vagy az állományvédelem Simon Zoltán illetve Poprády Géza pertraktálta kérdésköre vagy a tartalmi, illetve formai feltárás Barátné Hajdu Ágnes, illetve Varga Ildikó bemutatta problematikája stb.) a szolgálat, szolgáltatás szempontrendszerére fonja be, szinte teljesen. Szinte teljesen, de sokszor láthatatlanul, de azért igen jól kiérezhetően. Mert hogy miért jobb (vagy rosszabb) az ilyen raktár az olyannál, az ilyen polc az olyannál, az ilyen állományvédelmi berendezkedés és működés a másiknál, a bibliográfiai leírásnak ez vagy az a módja miért (minek az érdekében) alakult így vagy úgy, szakozni miért pont így kell és nem amúgy, vagy miért így is és úgy is (stb.) azt legvégző instanciaként – és ez az ami jól kiérezhető a szövegekből, az indoklásokból, az okfejtések menetéből –, a szolgálat, szolgáltatás határozza meg. Ha tehát a raktározástól a szakozásig, a kistelepülések könyvtárainak működtetésétől az információs társadalom elméleti problémáig, a bibliográfiai leírások gazdaságosságától a párafokmérések regisztrálásaiig (stb.) a szolgálat, szolgáltatás az ultima ratio, akkor jobban, sokkal jobban megtanuljuk, sőt interiorizáljuk, magunkévá éljük, mi is a szolgálat, szolgálat, mintha akár külön füzet világosítana fel annak miben- és milyenlétéről, okáról-fokáról. Kempis Tamás (talán utolsónak maradt azok közül, akiket még mindig magyaros formában emlegetünk, hisz hol van már Verne Gyula vagy May Károly, Jules Verne-é, Karl Mayjára nemesültek régóta) írta volt, hogy mihaszna

nékem tudnom a Szentháromság meghatározását, ha nem vagyok alázatos, így aztán nem kellek a Szentháromságnak. Valóban: mi értelme lett volna a szolgáltatás, szolgálat meghatározásait adni, ha azt sokkal jobban megérzékíthetjük azzal, hogy az anyagot e szempont csillagképe alá állítjuk. Szóval aspektusbéli eltérések és ismétlés indokolja, sőt teszi nagyszerűvé az átfedéseket, amelyek nélkül ez a sorozat nem az lenne, ami. Nem lenne kiemelkedő szakmai remeklés.

Mert hogy az, nyilvánvaló lehet a tizenegy füzet minden forgatója számára. E sorok szerzője természetesen nem mehet végig az egyes füzeteken, hogy értéktételeit konkretálja, a külön-külön füzetek anyagain bemutatssa és bizonyítsa. Erre talán nincs is szükség, részint (de csak igen kis részben) elvégezte azt a szakkritika, és elvégzi majd az egyes terrénumok további szakirodalma, amely kénytelen-kelletlen is foglalkozni fog a tárgyába vágó előzményekkel, köztük persze a legfrissebbekkel, a sorozat megfelelő füzeivel is. A sorozat egészéhez, eddigi egészéhez azonban fűzhet néhány értékelő megjegyzést e cikk írója.

Őt mindenekelőtt az arányosság és a tágasság bővölte el. A tematikai, a tárgy- és felfogásmódbéli, a (szakmai)lag értett) stiláris tágasság és a súlyozások, hangsúlyok, terjedelmek arányossága. Tágasságról árulkodik a sorozat, hisz minden (csaknem minden) előadásra, bemutatásra kerül: a helyismereti munkától a számítógéphasználattig, az információs társadalom mibenlététől a könyvtárak mint olyanok működtetéséig, a könyvtárügy (a hazai, de persze háttérben a nemzetközi) egészének pertraktálásától a dokumentumismeret minuciózus finomságaiig, a „címleírás” fogas kérdéseitől és szabványaitól a frontemberek (olvasószolgálatosok) technológiai arzenáljáig stb., stb., stb. Nem félték a sorozat tematikájának összeállítói sem a kicsinyesség (lásd polcológia, ilyen valóban bőségesen feltalálható a Simon Zoltán írta füzetben) vádjától sem, a hübrisz emlegetésétől sem (Skaliczki Judit és Katsányi témái kapcsán merülhetett volna fel a hübrisz vádja, ha mindjárt rá nem cáfolt volna a két szerző minden ilyesmire. Az egyik azáltal, hogy az alapvetés mélyfilozófiai problémáit szinte kisgyerek által is érthető, de korántsem a lényegyet meghazudtoló módon exponálta, a másik azzal, hogy a legnagyobb, legtágasabb perspektívák felvázolásánál is matter of fact tudott és akart maradni). De nem is felejtettek el, ki semmit. Illetve vannak még területek, amelyek lefedetlenek (e speciálisabb terrénumok elseje, a helyismereti munka pertraktálására már sor került, valószínűleg ez a füzet sorozat jelöletlen alsorozatának nyitó darabja). A felejtés vádja ellen inkább, sőt elsősorban az szól, hogy olyanra nem lelhet senki sem, ami meghúzódott volna egyik vagy másik füzet „háttérében”, holott önálló munkát érdemelt volna, lehet, majd kap is (ez lenne az igazi, a rossz értelemben vett átfedés), vagy amely két füzet közt a pad alá hullott volna. De az arányérzéklet dicsérik az egyes füzetek külön-külön is. Nem egyforma terjedelműek ezek a füzetek, ilyen szempontból semmiféle egységesítés nem történt. Hála Istennek! Hisz van, amit csak röviden, van, amit csak hosszan, van amit egy kicsit így, egy kicsit úgy lehet csak – értelmesen – elmondani. Kit a lehetetlenül tömörre, kit a kényszerű szószaporításra kötelezni valamiféle „egység” nevében bűn lett volna. Az arányosítás nyilván nem jelenti, nem jelentheti azt sem, hogy eleve elhatározzuk, mi fontos és mi nem, és ehhez társítjuk a füzet számot vagy a terjedelmet. Annyit, épp csak annyit adni, amennyi szükséges, ez az aranyszabály. Nem következik belőle, hogy tehát akkor a formai feltárás kétszer olyan súlyú, mint az információ, dokumentum, könyvtár triádjának teljes problémamezőnye. Sőt!

A füzetek szerzői bizonytalansággal nem forgatták egymás munkáit, hisz jó részük egyszerre, párhuzamosan készült. De ha forgatták volna is, akkor sem „igazodhattak” volna egymáshoz, hisz a más és más téma, szakterület, rész- és alrendszer feldolgozásához nemigen segített volna hozzá a másiknak mégoly beható tanulmányozása sem. Azt állítottuk fentebb, hogy bővebben is szólunk majd a füzetek összefüggésének mikéntjéről. Nos, most keríthetünk erre sort, egyúttal megkísérlelhetjük a címben feltett kérdés megválaszolását is. A modulok kapcsán szó esett arról, hogy az egyes modulok a sajátos szabályokat, a sajátos törvényszerűségeket (stb.) írják le, adják elő, tematizálják. A modulok pedig – egyetemesítés, absztrakció útján – a közös lényeggé szublimálódnak. És ez persze, igaz fordítva is. A külön-külön szabályrendszereket (a könyvtárügyét csakúgy mint a „címleírását”, az információs társadalomét nem kevésbé, mint az állományvédelmét, a helyismereti munkáét ugyanúgy, mint az olvasószolgálati technológiáét stb.) dedukálni ugyan nem lehet az egész terület törvényszerűségeiből, levezetni sem lehet. ám mivel mindannyian arrafelé mutatnak (ha nem akarnák sem tehetnek mást, a közös, a »főlső« szabályrendszer, mint az egész a részekből, belőlük konstituálódik, a szabályok konstitutívok és nem regulatívok, amint ezt a nagy alapvetésekből [a hazaiak közül első helyen Horváth Tiboréből] tudjuk. Tehát kettős mozgás jön, jött itt létre: minél mélyebben megragadták az egyes szerzők, az egyes füzetek szerzői a saját témájukat, annál inkább kellett a nagy összefüggésekig is eljutniuk, és minél inkább eltekintettek a társterületektől, annál inkább találkozniuk kellett velük a közös alapokban, a közös korolláriumban).

Mindez pedig, ha jól interpretáltuk a dolgot, ha „jól vettük az adást”. ha helyesen értettük a füzetek üzenetét, egyúttal azt is jelenti, hogy a könyvtártudománynak, annak a könyvtártudománynak, amelyet ez a füzet sorozat bemutat, *van hermeneutikája*. Hisz – hogy mást ne említsünk – a horizontok összeolvadnak, az előzetes megértés közvetíti a *másik*, a másik tárgy, terület, rész- vagy alrendszer problematikáját és megértését.

Természetesen nem azért tettük fel a kérdést, van-e, lehet-e a könyvtártudománynak hermeneutikája, mert, miként a Márkus Györggyel vitatkozó természettudósok és tudományfilozófusok, valamiféle presztízst szeretnének kicsiholni, kiküzdeni saját szakmáik, saját „tudományunk” számára. (Bár az sem lenne épp megvetendő a presztízsvizsgálatok eredményeinek tükrében.) Hanem azért, első sorban azért, mert ezt a megértést (amelyet a hermeneutika »közvetít«, hogy tudatos rövidrezárással éljünk) tekintjük az oktatás, a könyvtári szakma, a könyvtári szakismeretek oktatása sine qua nonjának. Mert hisz erről van szó először is, utoljára is. A füzet sorozat címe (*Az iskolarendszeren kívüli könyvtári szakképzés füzetei*) világosan beszél a szándékról. Maga a sorozat még sokkal világosabban arról, hogy ez a szándék valóra vált. Áttekinthetővé, érthetővé, megérthetővé, a hermeneutikai kör (*nem circulus vitiosus*) szerves részévé vált (a kiadó, a szerkesztő, a szerzők stb. azzá tették) a könyvtári szakma, szakmai ismeretek egy igen nagy darabja, szinte teljes egésze. Ezért is kerítettünk, keríthettünk oly nagy feneket a dolognak Heideggerről, Gadamerről, Ricoeurról szólva egy füzet sorozat kapcsán. Talán nem tévedtünk.

Skaliczki Judit írja a sorozat *A hazai könyvtárügy az ezredfordulón* című darabjában (ugye említettük, hogy a hazairól szólva felvázoltatott az európai háttér is?):

„Az általános könyvtári trendek Európában a következők voltak: az információhoz való korlátok nélküli, szabad, azonnali hozzáférés biztosítása, a digitalizáció széles körű elterjedése, a falak nélküli virtuális könyvtár szerepének megnövekedése, a hálózatok közötti együttműködés a gazdaság, a kultúra, a tudomány, az államigazgatás területén, a globalizáció, az egész világra kiterjedő együttműködés az információgyűjtés, feldolgozás, szolgáltatás területén, a tájékozott városok, régiók kialakulása, az információs és kommunikációs technológia gyorsléptékű fejlődésének hatásai.”

Nos, e trendek szolgálatába csak olyan magyar könyvtárügy állhat, amelynek a könyvtárosai végrehajtották a „horizontösszeolvadást”, a hermeneutikai gesztust. Megtehetik, hisz tematizáltatott, füzetorozatban nyert ontológiai státust az, amit meg kell érteniük. És – ne feledjük – ez a sorozat az iskolán kívüli képzés, egy kis egyszerűsítéssel élve, az asszisztensképzés szolgálatában áll, és annak az igényei alapján alakult. De már rajta is demonstrálható, amire a kemény természettudományok csak vágyódnak. A füzetek szerzői nemcsak tárgyaikat, témáikat veszik igen komolyan, vállalt feladataikat végzik, végezték teljes erőbedobással, de nem idegen tőlük – nagyon kevés kivételtől eltekintve – a humor, az irónia sem. Így talán a róluk szólótól sem vehető ez rossznéven. (VK)

A füzetek megvásárolhatók a Könyvtári Intézet Oktatási osztályán 400,- Ft-os egységáron. Telefon: 224-3819; E-mail: oktat@oszk.hu